

CƠ CHẾ GIÁM SÁT VÀ PHỐI HỢP LIÊN NGÀNH TRONG XỬ LÝ CHUYỂN HƯỚNG THEO LUẬT TƯ PHÁP NGƯỜI CHƯA THÀNH NIÊN HIỆN NAY

ĐINH THỊ MỘNG CẨM
NGUYỄN NGỌC ANH
NGUYỄN THỊ MỸ TIÊN

Trường Kinh tế Luật, Trường Đại học Trà Vinh

Nhận bài ngày 10/01/2026. Sửa chữa xong 23/02/2026. Duyệt đăng 26/02/2026.

Abstract

"Diversion" refers to the process of removing offenders from ordinary criminal proceedings and redirecting them toward educational, mediation, or restorative justice measures, with the aim of achieving humane outcomes while saving state resources. Effective implementation of diversion requires robust supervision and close interagency coordination among criminal justice authorities, local governments, and social organizations. Drawing on legal analysis, comparative methods, and a systems approach, this article clarifies key characteristics of diversion and examines the strengths and limitations of current interagency supervision and coordination mechanisms. It also proposes directions for improving these mechanisms in the implementation of diversion under the current Law on Juvenile Justice.

Keywords: Diversion, education, interagency coordination, juvenile delinquency, society, supervision.

1. Đặt vấn đề

Trong xu thế chung của thế giới, tư pháp người chưa thành niên đã chuyển dịch từ mô hình trừng phạt sang tư pháp phục hồi, lấy nguyên tắc "lợi ích tốt nhất của trẻ em" theo Công ước Liên hợp quốc về Quyền trẻ em làm nền tảng [1]. Xử lý chuyển hướng (diversion) là biểu hiện tiêu biểu của tư duy này, nhằm đưa người chưa thành niên ra khỏi quy trình tố tụng hình sự chính thức để áp dụng các biện pháp giáo dục, hỗ trợ tại cộng đồng, hướng đến phục hồi hơn là trừng trị [8]. Sự ra đời của Luật Tư pháp người chưa thành niên năm 2024, có hiệu lực từ năm 2026, đã lần đầu tiên thiết lập một chế định pháp lý độc lập, thống nhất về xử lý chuyển hướng, khắc phục tình trạng quy định phân tán trước đây trong Bộ luật Hình sự và Bộ luật Tố tụng hình sự.

Tuy nhiên, một đạo luật dù tiến bộ đến đâu cũng không thể phát huy hiệu quả nếu thiếu đi một "bộ máy vận hành" đồng bộ. Để chuyển hướng không trở thành "buông lỏng", cần một cơ chế giám sát chặt chẽ và sự phối hợp đồng bộ giữa các cơ quan liên ngành.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm và ý nghĩa của cơ chế giám sát và phối hợp liên ngành trong xử lý chuyển hướng

2.1.1. Khái niệm và ý nghĩa của xử lý chuyển hướng

Biện pháp xử lý chuyển hướng là các biện pháp giám sát, giáo dục và phòng ngừa áp dụng đối với người chưa thành niên phạm tội, được thực hiện thay cho hoặc trước khi áp dụng thủ tục tố tụng hình sự, phù hợp với các nguyên tắc xử lý người chưa thành niên trong Luật Tư pháp người chưa thành niên, các quy định của Bộ luật Hình sự, Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015 và các chuẩn mực quốc tế về tư pháp người chưa thành niên [4].

Email: dtmcam91@gmail.com

DOI: 10.64410/VHFR1551

Biện pháp xử lý chuyển hướng nhằm hiện thực hóa nguyên tắc lấy giáo dục, phục hồi và phòng ngừa làm trọng tâm trong xử lý người chưa thành niên phạm tội. Biện pháp này giúp người chưa thành niên nhận thức và tự giác sửa chữa hành vi sai trái, bảo vệ lợi ích tốt nhất của họ, hạn chế tác động tiêu cực của tố tụng hình sự, đồng thời phòng ngừa tái phạm thông qua các biện pháp giáo dục, giám sát và hỗ trợ trong gia đình, nhà trường và cộng đồng. Qua đó, xử lý chuyển hướng góp phần nâng cao hiệu quả quản lý xã hội và tiết kiệm nguồn lực tư pháp.

2.1.2. Khái niệm và ý nghĩa của cơ chế giám sát trong xử lý chuyển hướng

Cơ chế giám sát trong xử lý chuyển hướng là hệ thống các hoạt động theo dõi, kiểm tra và hỗ trợ của cơ quan chức năng (Công an, Viện kiểm sát, Tòa án) phối hợp cùng gia đình, nhà trường và tổ chức xã hội nhằm đảm bảo người chưa thành niên thực hiện nghiêm túc các nghĩa vụ đã cam kết trong quyết định chuyển hướng. Cơ chế này không chỉ mang tính chất kiểm soát mà còn bao gồm việc cung cấp các dịch vụ tư vấn, học nghề và hỗ trợ tâm lý để giúp đối tượng sửa chữa sai lầm mà không cần thông qua xét xử [5].

Giám sát trong xử lý chuyển hướng nhằm bảo đảm việc áp dụng các biện pháp chuyển hướng đối với người chưa thành niên đúng mục đích, đúng đối tượng và phù hợp tinh thần tư pháp phục hồi. Hoạt động này tập trung theo dõi việc chấp hành nghĩa vụ, phát hiện sớm nguy cơ vi phạm để kịp thời hỗ trợ, điều chỉnh biện pháp; đồng thời kết hợp kiểm tra với giáo dục, phục hồi thông qua sự phối hợp của gia đình, nhà trường và các tổ chức xã hội. Qua đó, giám sát góp phần bảo vệ lợi ích tốt nhất của người chưa thành niên, hạn chế tác động tiêu cực của tố tụng hình sự và nâng cao hiệu quả quản lý xã hội, hiệu lực của chuyển hướng.

2.1.3. Khái niệm và ý nghĩa của phối hợp liên ngành trong xử lý chuyển hướng

Cơ chế phối hợp liên ngành trong xử lý chuyển hướng là hệ thống các nguyên tắc và phương thức phối hợp giữa các cơ quan tiến hành tố tụng với cơ quan quản lý nhà nước, chính quyền địa phương, các tổ chức xã hội và gia đình nhằm thống nhất trong việc tổ chức thực hiện, giám sát và hỗ trợ các biện pháp giáo dục, phục hồi đối với người dưới 18 tuổi phạm tội tại cộng đồng, góp phần hạn chế áp dụng thủ tục tố tụng và hình phạt hình sự truyền thống.

Mục đích của phối hợp liên ngành trong xử lý chuyển hướng là đảm bảo tính thống nhất và thông suốt trong quản lý, xóa bỏ sự rời rạc giữa giai đoạn tố tụng (Công an, Viện kiểm sát, Tòa án) và giai đoạn thực thi tại cộng đồng (Ủy ban nhân dân, Đoàn thể); Huy động tổng lực các nguồn lực xã hội; Cá thể hóa quá trình giáo dục và giám sát; Tăng cường hiệu quả phòng ngừa tái phạm, giúp người chưa thành niên cảm nhận được sự quan tâm của cộng đồng, từ đó thúc đẩy động lực tự cải thiện.

2.2. Cơ chế giám sát trong xử lý chuyển hướng

2.2.1. Chủ thể giám sát

Luật Tư pháp người chưa thành niên thiết lập cơ chế giám sát trong xử lý chuyển hướng theo hướng đa chủ thể, bảo đảm sự phối hợp giữa cơ quan tiến hành tố tụng, chính quyền địa phương, gia đình, nhà trường và các tổ chức xã hội. Trên cơ sở các nguyên tắc và mục tiêu xử lý quy định tại Điều 3 và Điều 4 của Luật, cơ quan tiến hành tố tụng giữ vai trò giám sát pháp lý trung tâm, quyết định và kiểm tra việc áp dụng biện pháp chuyển hướng; chính quyền địa phương tổ chức thực hiện và theo dõi quá trình chấp hành tại cộng đồng; gia đình và nhà trường tham gia giám sát trực tiếp thông qua quản lý, giáo dục, hỗ trợ sinh hoạt và học tập hằng ngày; trong khi đó, các tổ chức xã hội đảm nhiệm chức năng tư vấn, hỗ trợ tâm lý, hướng nghiệp và tái hòa nhập. Cách tiếp cận này thể hiện rõ định hướng tư pháp phục hồi, cộng đồng hóa trách nhiệm giám sát và ưu tiên giáo dục, hỗ trợ người chưa thành niên thay cho xử lý mang tính trừng phạt.

2.2.2. Nội dung giám sát

a. Giám sát việc chấp hành các nghĩa vụ và cam kết

Giám sát việc chấp hành nghĩa vụ là nội dung trung tâm của xử lý chuyển hướng đối với người chưa thành niên, được thực hiện trên cơ sở các nguyên tắc và mục tiêu giáo dục, phục hồi. Theo đó, chủ thể

giám sát có trách nhiệm theo dõi việc người chưa thành niên thực hiện đầy đủ các yêu cầu trong quyết định xử lý chuyển hướng, bao gồm cư trú, sinh hoạt tại địa phương, thực hiện các nghĩa vụ như xin lỗi, bồi thường, hòa giải hoặc lao động công ích, đồng thời bảo đảm tuân thủ các biện pháp phòng ngừa tái phạm.

b. Giám sát quá trình học tập và rèn luyện

Giám sát trong xử lý chuyển hướng còn được thực hiện thông qua phối hợp với nhà trường nhằm theo dõi việc học tập, rèn luyện của người chưa thành niên, phù hợp với định hướng ưu tiên giáo dục của Luật Tư pháp người chưa thành niên. Trường hợp người chưa thành niên không tiếp tục học tập, chủ thể giám sát có trách nhiệm theo dõi việc học nghề hoặc lao động phù hợp để bảo đảm quyền có việc làm và kế sinh sống lành mạnh. Đồng thời, hoạt động giám sát bao gồm việc kiểm tra sự tham gia và thái độ tiếp thu tại các chương trình tư vấn tâm lý, kỹ năng sống hoặc hỗ trợ, điều trị chuyên biệt, nhằm đáp ứng mục tiêu phục hồi và phòng ngừa tái phạm [6].

c. Giám sát diễn biến tâm lý và thay đổi hành vi

Giám sát chuyên sâu trong xử lý chuyển hướng, chủ yếu do nhân viên công tác xã hội thực hiện, nhằm theo dõi sự thay đổi về nhận thức, thái độ của người chưa thành niên đối với hành vi vi phạm và mức độ hợp tác trong khắc phục hậu quả. Hoạt động này tập trung đánh giá các mối quan hệ xã hội, sự gắn kết gia đình – cộng đồng và kịp thời phát hiện nguy cơ tái phạm, đồng thời theo dõi các biểu hiện tâm lý bất thường để đề xuất biện pháp tư vấn, hỗ trợ xã hội hoặc can thiệp y tế phù hợp, qua đó bảo đảm mục tiêu phục hồi và phát triển lành mạnh của người chưa thành niên.

d. Giám sát điều kiện sống và môi trường gia đình

Giám sát trong xử lý chuyển hướng còn bao gồm việc theo dõi trách nhiệm và mức độ phối hợp của gia đình trong giáo dục, quản lý người chưa thành niên tại cộng đồng, nhằm bảo đảm thực hiện đúng các cam kết và kịp thời phát hiện hành vi bỏ mặc hoặc ngược đãi. Đồng thời, hoạt động giám sát hướng tới việc bảo đảm sự hiện diện của người chưa thành niên không gây xung đột mới, hài hòa giữa yêu cầu bảo vệ người chưa thành niên và bảo đảm an toàn, trật tự xã hội tại địa phương [7].

2.3. Phối hợp liên ngành trong xử lý chuyển hướng

2.3.1. Giai đoạn phát hiện, đánh giá và đề xuất xử lý chuyển hướng

Đây là giai đoạn nền tảng, quyết định tính phù hợp và khả thi của việc áp dụng xử lý chuyển hướng. Phối hợp liên ngành ở giai đoạn này tập trung vào việc thu thập, chia sẻ thông tin đa chiều về hành vi vi phạm, nhân thân, hoàn cảnh gia đình, môi trường sống và nhu cầu hỗ trợ của người chưa thành niên. Cơ quan điều tra giữ vai trò chủ trì, song hiệu quả đánh giá phụ thuộc lớn vào sự tham gia của chính quyền địa phương, nhà trường, cơ quan lao động – xã hội và gia đình. Việc phối hợp tốt giúp hạn chế tình trạng đánh giá phiến diện, hình thức, đồng thời bảo đảm quyết định chuyển hướng dựa trên lợi ích tốt nhất của người chưa thành niên.

2.3.2. Giai đoạn quyết định áp dụng biện pháp xử lý chuyển hướng

Ở giai đoạn này, phối hợp liên ngành thể hiện ở việc thống nhất lựa chọn biện pháp phù hợp với mức độ nguy hiểm của hành vi, đặc điểm tâm lý và điều kiện thực tế của người chưa thành niên. Các cơ quan tiến hành tố tụng cần trao đổi với các chủ thể sẽ trực tiếp tham gia giám sát, giáo dục (chính quyền địa phương, gia đình, nhà trường, tổ chức xã hội) để bảo đảm biện pháp được lựa chọn có tính khả thi, tránh áp dụng máy móc hoặc vượt quá năng lực thực hiện của cộng đồng.

2.3.3. Giai đoạn tổ chức thực hiện và giám sát

Đây là giai đoạn phối hợp liên ngành diễn ra thường xuyên và liên tục nhất. Trọng tâm phối hợp chuyển từ quyết định pháp lý sang hoạt động quản lý, giáo dục và hỗ trợ tại cộng đồng. Chính quyền địa phương, gia đình, nhà trường, nhân viên công tác xã hội và các tổ chức xã hội cần phối hợp chặt chẽ trong việc theo dõi chấp hành nghĩa vụ, hỗ trợ tâm lý, học tập, học nghề và phòng ngừa tái phạm. Sự thiếu phối hợp ở giai đoạn này dễ dẫn đến xử lý chuyển hướng mang tính hình thức, không đạt được

mục tiêu phục hồi.

2.3.4. Giai đoạn đánh giá kết quả và kết thúc xử lý chuyển hướng

Phối hợp liên ngành ở giai đoạn cuối nhằm đánh giá mức độ tiến bộ của người chưa thành niên, hiệu quả thực tế của biện pháp đã áp dụng và tác động đối với cộng đồng. Việc đánh giá cần dựa trên ý kiến tổng hợp của các chủ thể tham gia giám sát, không chỉ dựa vào tiêu chí pháp lý cứng nhắc. Kết quả phối hợp ở giai đoạn này là cơ sở để quyết định chấm dứt xử lý chuyển hướng, tiếp tục hỗ trợ hoặc điều chỉnh biện pháp, qua đó bảo đảm tính nhân văn và bền vững của chính sách tư pháp người chưa thành niên.

2.3.5. Tái hòa nhập và xóa hồ sơ

Giai đoạn tái hòa nhập và xóa hồ sơ là bước hoàn tất xử lý chuyển hướng, bảo đảm hiệu quả lâu dài của tư pháp người chưa thành niên. Sau khi chấp hành xong biện pháp xử lý chuyển hướng, người chưa thành niên được cấp Giấy chứng nhận hoàn thành nghĩa vụ, được coi là không có án tích và toàn bộ thông tin liên quan được bảo mật theo pháp luật. Quy định này thể hiện nguyên tắc bảo vệ đời sống riêng tư và quyền phát triển của người chưa thành niên, tạo điều kiện thuận lợi cho quá trình tái hòa nhập cộng đồng và ổn định cuộc sống.

2.4. Những khó khăn, thách thức của cơ chế giám sát và phối hợp liên ngành trong xử lý chuyển hướng

2.4.1. Góc độ pháp luật

Ngày 18/12/2025, Viện kiểm sát nhân dân tối cao, Tòa án nhân dân tối cao, Bộ Công an, Bộ Quốc phòng ban hành Thông tư liên tịch số 12/2025/TTLT-VKSNDTC-TANDTC-BCA-BQP quy định chi tiết việc phối hợp giữa các cơ quan có thẩm quyền trong thực hiện một số điều của Luật Tư pháp người chưa thành niên năm 2024. Tuy nhiên, một trong những bất cập lớn hiện nay là chưa có thông tư liên tịch quy định cụ thể cơ chế phối hợp giữa các cơ quan tư pháp với cơ quan hành chính và các tổ chức xã hội trong xử lý chuyển hướng người chưa thành niên.

Bên cạnh đó, sự không đồng nhất trong quản lý hồ sơ giữa cơ quan tư pháp và các tổ chức xã hội. Thực tiễn cũng cho thấy hiện tượng đùn đẩy trách nhiệm giữa các chủ thể phối hợp, khi cơ quan tổ tụng coi việc ra quyết định chuyển hướng là đã hoàn thành nhiệm vụ, trong khi chính quyền cơ sở lại xem đây là gánh nặng phát sinh; Việc xử lý vi phạm nghĩa vụ trong quá trình chuyển hướng và bảo đảm kinh phí cho các tổ chức xã hội tham gia giáo dục, dạy nghề vẫn thiếu hướng dẫn cụ thể.

Đáng chú ý, Luật mới dừng ở yêu cầu “phối hợp” mà chưa quy định rõ trách nhiệm pháp lý và xử lý trách nhiệm khi các chủ thể phối hợp thiếu trách nhiệm, dẫn đến tâm lý né tránh và làm giảm hiệu quả thực thi chính sách tại cơ sở.

Bên cạnh đó, pháp luật hiện hành xác định nhân viên công tác xã hội là chủ thể giữ vai trò nòng cốt trong hoạt động giám sát, hỗ trợ và phục hồi người chưa thành niên trong xử lý chuyển hướng. Tuy nhiên, các văn bản dưới luật hiện nay chưa quy định cụ thể về tiêu chuẩn nghề nghiệp, chứng chỉ hành nghề chuyên sâu trong lĩnh vực tư pháp người chưa thành niên, cũng như phạm vi trách nhiệm pháp lý tương ứng với vai trò được giao.

2.4.2. Góc độ thực tiễn

Một bất cập nổi bật trong thực tiễn xử lý chuyển hướng hiện nay là sự thiếu hụt nghiêm trọng đội ngũ nhân viên công tác xã hội chuyên trách. Mặc dù Luật Tư pháp người chưa thành niên xác định nhân viên công tác xã hội là mắt xích then chốt trong hoạt động giám sát, hỗ trợ và lập báo cáo điều tra xã hội (Điều 16), song trên thực tế, đến năm 2026, lực lượng này tại cấp xã chủ yếu vẫn là kiêm nhiệm hoặc chưa được đào tạo chuyên sâu về công tác xã hội trong lĩnh vực tư pháp. Trong khi đó, việc lập báo cáo điều tra xã hội đòi hỏi các kỹ năng đánh giá khoa học về tâm lý, hoàn cảnh gia đình, môi trường sống và nguy cơ tái phạm của người chưa thành niên. Sự thiếu hụt cả về số lượng lẫn chất lượng nhân sự dẫn đến tình trạng báo cáo mang tính hình thức, làm giảm vai trò thực chất của công tác xã hội và ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng quyết định cũng như hiệu quả giám sát trong xử lý chuyển hướng.

Một hạn chế đáng kể trong thực tiễn xử lý chuyển hướng người chưa thành niên hiện nay xuất phát từ sự thiếu hụt về cơ sở hạ tầng và nguồn ngân sách địa phương. Tại nhiều địa phương, ngân sách dành cho lĩnh vực này còn hạn chế, dẫn đến việc ưu tiên áp dụng các biện pháp ít tốn kém như khiển trách hoặc giáo dục tại xã, phường, dù hiệu quả giáo dục và phòng ngừa tái phạm không cao [3].

2.4.3. Trong phối hợp liên ngành

Một bất cập mang tính hệ thống trong xử lý chuyển hướng người chưa thành niên là sự lệch pha về mục tiêu giữa các ngành tham gia phối hợp. Trong khi cơ quan Công an đặt trọng tâm vào quản lý, phòng ngừa và ngăn chặn tái phạm, thì ngành Lao động – Thương binh và Xã hội lại ưu tiên chức năng hỗ trợ, bảo trợ xã hội, còn ngành Giáo dục tập trung vào việc duy trì quá trình học tập của người chưa thành niên. Sự khác biệt này, nếu không được điều phối hiệu quả, dễ dẫn đến việc mỗi ngành triển khai biện pháp theo mục tiêu riêng lẻ.

2.4.4. Rào cản từ cộng đồng và gia đình

Sự hợp tác hạn chế từ phía gia đình và cộng đồng là rào cản đáng kể đối với hiệu quả xử lý chuyển hướng. Trong nhiều trường hợp, cha mẹ hoặc người giám hộ thiếu thời gian, kiến thức và kỹ năng giáo dục, thậm chí gia đình tan vỡ, dẫn đến việc giám sát và hỗ trợ tại gia đình chỉ mang tính hình thức, không đảm bảo môi trường phục hồi ổn định cho người chưa thành niên. Đồng thời, định kiến và sự kỳ thị của cộng đồng đối với người chưa thành niên từng vi phạm pháp luật làm suy giảm cơ hội tái hòa nhập, cản trở việc triển khai các biện pháp giáo dục, hỗ trợ tại địa phương và gia tăng nguy cơ tái phạm [2].

2.5. Kiến nghị và giải pháp

2.5.1. Hoàn thiện khung pháp lý và văn bản hướng dẫn

Sớm ban hành thông tư liên tịch hướng dẫn cụ thể cơ chế phối hợp liên ngành trong xử lý chuyển hướng, trong đó quy định rõ quy trình bàn giao, thời hạn thông báo, đầu mối tiếp nhận và chế độ báo cáo giữa các cơ quan tư pháp, chính quyền địa phương và tổ chức xã hội. Ban hành hướng dẫn thống nhất về lựa chọn biện pháp xử lý chuyển hướng, tránh tình trạng áp dụng các biện pháp “ít tốn kém” nhưng kém hiệu quả chỉ vì hạn chế ngân sách, qua đó nâng cao tính thực chất, linh hoạt và công bằng của chính sách xử lý chuyển hướng.

Thứ hai, cần chuẩn hóa và liên thông hồ sơ xử lý chuyển hướng, đảm bảo vừa phục vụ yêu cầu tố tụng, vừa đáp ứng nhu cầu hỗ trợ tâm lý – xã hội, đồng thời tuân thủ nghiêm ngặt nguyên tắc bảo mật thông tin cá nhân của người chưa thành niên.

Thứ ba, cần xác định rõ trách nhiệm pháp lý và đầu mối điều phối trong giai đoạn giám sát, gắn nghĩa vụ phối hợp với trách nhiệm công vụ của từng chủ thể. Cần sớm hoàn thiện khung pháp lý về nhân lực công tác xã hội trong tư pháp người chưa thành niên theo hướng quy định rõ tiêu chuẩn chuyên môn, chứng chỉ hành nghề và trách nhiệm pháp lý của nhân viên công tác xã hội khi tham gia giám sát xử lý chuyển hướng. Đồng thời, từng bước chuyên nghiệp hóa đội ngũ này tại cấp xã/phường, chuyển từ kiêm nhiệm sang chuyên trách, gắn với đào tạo kỹ năng đánh giá nguy cơ, lập báo cáo điều tra xã hội và can thiệp tâm lý – gia đình. Bên cạnh đó, cần bảo đảm định mức biên chế, chế độ đãi ngộ và nguồn ngân sách ổn định nhằm phát huy vai trò nòng cốt của nhân viên công tác xã hội trong giám sát và hỗ trợ tái hòa nhập cộng đồng cho người chưa thành niên.

Thứ tư, hoàn thiện quy định về xử lý vi phạm nghĩa vụ trong quá trình chuyển hướng và bảo đảm nguồn lực tài chính ổn định cho các tổ chức xã hội, cơ sở giáo dục, dạy nghề tham gia hỗ trợ người chưa thành niên. Cần quy định rõ trong văn bản dưới luật cơ chế phân bổ ngân sách chuyên biệt cho xử lý chuyển hướng người chưa thành niên, coi đây là khoản chi bắt buộc trong dự toán thường xuyên của địa phương, đồng thời cho phép huy động hợp pháp các nguồn xã hội hóa để ký kết dịch vụ tư vấn tâm lý, giáo dục nghề nghiệp và phục hồi xã hội.

Cuối cùng, cần xây dựng tiêu chuẩn nghề nghiệp và chứng chỉ hành nghề chuyên sâu cho nhân viên công tác xã hội trong lĩnh vực tư pháp người chưa thành niên nhằm nâng cao chất lượng giám sát

và làm rõ trách nhiệm pháp lý khi thực thi nhiệm vụ.

2.5.2. Tăng cường phối hợp liên ngành trong xử lý chuyển hướng

Cần khắc phục sự lệch pha mục tiêu giữa các ngành trong xử lý chuyển hướng thông qua tăng cường điều phối trung tâm và thống nhất mục tiêu can thiệp. Theo đó, cần thiết lập đầu mối điều phối liên ngành với thẩm quyền xây dựng lộ trình xử lý chuyển hướng thống nhất cho từng trường hợp, ban hành quy trình phối hợp chuẩn xác định rõ vai trò và trách nhiệm của từng ngành, đồng thời tổ chức đào tạo liên ngành định kỳ nhằm hình thành nhận thức chung về tư pháp phục hồi và bảo đảm hiệu quả can thiệp liên tục, lấy lợi ích tốt nhất của người chưa thành niên làm trọng tâm.

Để khắc phục việc thiếu quy trình phối hợp thống nhất trong xử lý chuyển hướng, cần ban hành thông tư liên tịch quy định rõ đầu mối điều phối, trình tự phối hợp, thời hạn và trách nhiệm của từng chủ thể; đồng thời chuẩn hóa quy trình theo các giai đoạn xử lý chuyển hướng kèm biểu mẫu thống nhất. Việc thiết lập cơ chế kiểm tra, đánh giá định kỳ và gắn kết quả phối hợp với trách nhiệm công vụ sẽ giúp khắc phục khoảng trống trách nhiệm và nâng cao hiệu quả thực chất của xử lý chuyển hướng đối với người chưa thành niên.

2.5.3. Tăng cường vai trò gia đình và cộng đồng trong giám sát, hỗ trợ người chưa thành niên được xử lý chuyển hướng

Cần cụ thể hóa trách nhiệm của cha mẹ, người giám hộ trong xử lý chuyển hướng thông qua cam kết giáo dục có giám sát, kết hợp với tư vấn, hỗ trợ tâm lý cho gia đình. Đồng thời, phát huy vai trò của nhà trường, đoàn thể và tổ chức xã hội trong truyền thông, xóa bỏ định kiến và xây dựng môi trường cộng đồng thân thiện, qua đó củng cố mạng lưới hỗ trợ, giảm nguy cơ tái phạm và nâng cao hiệu quả xử lý chuyển hướng.

2.5.4. Tăng cường giám sát và kiểm tra

Giám sát tối cao của Quốc hội tăng cường hoạt động giám sát đối với công tác tổ chức thi hành pháp luật về tư pháp người chưa thành niên để kịp thời sửa đổi các văn bản phát sinh vướng mắc; Cơ chế phản hồi từ gia đình và cộng đồng, thiết lập kênh tiếp nhận phản ánh về tính khách quan và hiệu quả của công tác giám sát tại địa phương, đảm bảo quyền lợi tốt nhất cho người chưa thành niên.

3. Kết luận

Cơ chế giám sát và phối hợp liên ngành là yếu tố then chốt để hiện thực hóa định hướng giáo dục, phục hồi và tái hòa nhập xã hội của Luật Tư pháp người chưa thành niên năm 2024. Để cơ chế này vận hành hiệu quả, cần hoàn thiện hệ thống văn bản hướng dẫn, tăng cường phối hợp giữa các chủ thể liên quan, đồng thời đầu tư nguồn nhân lực, cơ sở dữ liệu và nguồn lực tài chính cho các biện pháp giáo dục, phục hồi tại cộng đồng, qua đó bảo đảm lợi ích tốt nhất của người chưa thành niên và hiệu quả phòng ngừa tội phạm bền vững./

Tài liệu tham khảo

[1] Đào Phương Thanh (2025). *Xử lý chuyển hướng người chưa thành niên phạm tội trong pháp luật một số nước và Việt Nam*. Nguồn: <https://kiemsat.vn/xu-ly-chuyen-huong-nguoi-chua-thanh-nien-pham-toi-trong-phap-luat-mot-so-nuoc-va-viet-nam-70756.html>, truy cập ngày 06/12/2025.

[2] Đỗ Thúy Vân (2008). *Hoàn thiện pháp luật về xử lý chuyển hướng đối với người chưa thành niên vi phạm pháp luật*. Nguồn: <https://lapphap.vn/Pages/TinTuc/211788/Hoan-thien-phap-luat-ve-xu-ly-chuyen-huong-doi-voi-nguoi-chua-thanh-nien-vi-pham-phap-luat.html>, truy cập ngày 10/01/2026.

[3] Phan Hòa Hiệp (2026). *Biện pháp xử lý đối với người chưa thành niên phạm tội: những điểm mới đột phá trong luật tư pháp người chưa thành niên*. Nguồn: <https://vksqjalai.gov.vn/newsdetail.asp?newsid=106136&cat1ID=3&Cat2id=19>, truy cập ngày 03/01/2026.

[4] Quốc hội (2025). *Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Bộ luật Hình sự*. Luật số 86/2025/QH15, ngày 25/06/2025.

[5] Quốc hội (2025). *Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Bộ luật Tố tụng hình sự*. Luật số 99/2025/QH15, ngày 27/06/2025.

[6] Quốc hội (2024). *Luật Tư pháp người chưa thành niên*. Luật số 59/2024/QH15 ngày 30/11/2024.

[7] Quốc hội (2025). *Luật Trẻ em*. Số 108/VBHN-VPQH, ngày 27/8/2025

[8] UNODC (2006). *Handbook on Restorative Justice Programmes*, 2006. Nguồn: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/20-01146_Handbook_on_Restorative_Justice_Programmes.pdf, truy cập ngày 22/11/2025.